

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಹೃದಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು

ದೌರ್ಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು

ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆ. ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ತನ್ನ ಮುಂದಿರುವ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಂಕು ಹಿಡಿದಿದೆ; ಭಾವುಕತೆಗೆ ಗರ ಬಡಿದಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿ, ವಾಸ್ತವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು, ಭಾವುಕನಲ್ಲ. ಅವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಜುನನ ವಿಚಾರಸರಣಿಯ, ವೈರಾಗ್ಯದ, ಭಾವುಕತೆಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಶನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆತಿದ್ದ; ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದ; ವಾಸ್ತವತೆಯಿಂದ ಬಹುದೂರ ಸರಿದಿದ್ದ. ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ತಾಮಸಿಕ ಸ್ವಭಾವ. ರಾಜಸಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಅರ್ಜುನ ಅಂತಹ ತಾಮಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದ. ಆದರೆ ತಾನು ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದವನೆಂಬ ಧೃಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ.

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾನೆ:

ಕುತಸ್ತಾ ಕತ್ಯಲಮಿದಂ ವಿಷಮೇ ಸಮುಪ್ಸಿತಮ್ |
ಅನಾರ್ಯಬುಷ್ಟಮಸ್ವರ್ಗಮಕೀರ್ತಿಕರಮರ್ಜುನ ||
ಕೈಬ್ಜಂ ಮಾ ಸ್ಯ ಗಮಃ ಪಾರ್ಥ ನೈತತ್ಪ್ರಯುಪಪದ್ಯತೇ |
ಕ್ಷುದ್ರಂ ಹೃದಯದೌರ್ಬಲ್ಯಂ ತ್ಯಕ್ತೋತಿಷ್ಠ ಪರಂತಪ ||

ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಶೋಕವು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಾರ್ಥವೆ ಹೌದು. ಈ ವಿಧವಾದ ಕನಿಕರವು ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸತ್ಯವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ, ದೇಹದ ಮರಣವನ್ನೂ ಕೂಡ, ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯ ಹಾಗೆ ಎಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈ ತೋರಿಕೆಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ದಾಟಿ, ನಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇರುವ ಸಾಧನಗಳು ಮಾತ್ರವೆಂಬ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು.

-ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರು

“ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ, ಆರ್ಯರಿಗೆ (ಸಂಭಾವಿತರಿಗೆ) ತಕ್ಕ ದಲ್ಲದ್ದೂ, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವೂ, ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದೂ ಆದ ಈ ಮೋಹವು ಇಂತಹ ವಿಷಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬಂತು? ಎಲೈ ಪಾರ್ಥ, ಷಂಡತನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಡ. ಇದು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ತುಚ್ಛವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇಳು.”

ಬಹುಶಃ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೇ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಮಿತಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ; ತನ್ನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ; ತಾನು ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಗೀತೋಪದೇಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಆಘಾತ

“ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದ”ದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಹೀಗೆಯೇ, ಮಹೇಂದ್ರನಾಥ ಗುಪ್ತನ ಅಹಂಕಾರಮರ್ದನವಾದ ಮೇಲೆಯೇ. ಮಹೇಂದ್ರನಾಥನು ಮೊದಲು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಅವರು “ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೌದೆನ್ನಲು “ಅಯ್ಯೋ, ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸುತ್ತಾರೆ - ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಾಗ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಹೇಂದ್ರನಾಥನ ಅಹಂಕಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಮೊದಲನೆಯ ಪೆಟ್ಟು. “ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿ ಎಂಥವಳು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮಹೇಂದ್ರನಾಥನು, “ಆಕೆ ಒಳ್ಳೆಯವಳು, ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ “ನೀನೇನು ಮಹಾ ಜ್ಞಾನಿಯೋ!” ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಕಟುವಾಗಿಯೇ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಎರಡನೆಯ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವನು ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೊಲ್ಕೊತಾದ ವಿದ್ಯಾ ವಂತರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಖಂಡಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಹೇಂದ್ರನಾಥನ ಅಹಂಕಾರದ ಮೇಲೆ ಮೂರನೆಯ ಆಘಾತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಅಹಂಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅವರ ಉಪದೇಶ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.²

ಮಹೇಂದ್ರನಾಥನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಅವನ

ಮನಸ್ಸು ದುಗುಡ, ಗೊಂದಲ, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಅರ್ಜುನನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅವನದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮೊದಲು ಅವನ ಅಹಂಕಾರದ ಮರ್ದನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಹಂಕಾರವೇ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಕೃತನದ, ಎಲ್ಲ ದುಃಖದ ಮೂಲ. ಅದನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಅವತಾರಪುರುಷರನ್ನು ದುಷ್ಕೃತಿಕ್ಷಕರು ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು.

ಅಂತರಂಗದ ಬಟ್ಟಲು ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕೊಳಕು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪದೇಶವೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಜೆನ್ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನು ಹೋಗಿ ತನಗೆ ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಗುರುವು ಅವನಿಗೆ “ಮೊದಲು ಚಹಾ ಕುಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗುರುವು ಪಾತ್ರೆಯಿಂದ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಚಹಾ ಸುರಿಯತೊಡಗಿದನು. ಬಟ್ಟಲು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸುರಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, “ಬಟ್ಟಲು ತುಂಬಿದೆ, ಸುರಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ. ಇನ್ನು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಗುರುವು ಹೇಳಿದ: “ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ಬಟ್ಟಲು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

“ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಇಡೀ ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣದ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ಬೋಧನೆಯ ಸಾರವೆಲ್ಲ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ.... ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗ, ಶೋಕ, ಪಾಪ, ವ್ಯಸನಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳ ಚಿಹ್ನೆಗಳೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಜಿಕೆಯ ಭಾವನಾತರಂಗ ಈಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತನ್ನಿ. ಅನಂತರ ನೋಡಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪವಾಡದಂತೆ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು.”¹

ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುವಂತೆ ಎರಡು ಅತಿರೇಕಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದವನು ಶಾಂತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಏನೂ ಮಾಡದೆಯೇ ಅದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಅತಿರೇಕ ತಮಸ್ಸು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದವನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ ಜಡತ್ವದ ಪರಿಣಾಮ. ತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಆವೃತರಾದ ಅನೇಕರು ತಾವು ಸತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದವರೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಕಿನ ಸ್ಪಂದನ ಅತಿತೀವ್ರವಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಅತಿ ಮಂದವಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕತ್ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು

ಸ್ವಧರ್ಮ ಸಹಜ. ಆದರೆ

ಅನೇಕ ಮೋಹಗಳಿಂದಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೋಹವೇ ಸಂಕುಚಿತ ದೇಹಬುದ್ಧಿ, ನಾನು, ನನ್ನ ಬಳಗ, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಲೋಕ; ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ವೈರಿಗಳು ಎಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗೆ ಇದು ಬೀಜ. ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂದುಕೊಂಡು, ದೇಹ, ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪರಿಪರಿಯ ಕೊಪಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು. ಅದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಇನ್ನೆರಡು ಸೂತ್ರಗಳು ಬೇಕು. ಒಂದು ‘ಈ ದೇಹ ಬರಿಯ ಹೊದಿಕೆ’ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ. ಎರಡನೆಯದು ‘ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಯದ ಅಖಂಡ ವ್ಯಾಪಕ ಆತ್ಮ’ ಎಂಬುದು. ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮೊದಲಿಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

-ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ

ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಅತಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಶು ಮತ್ತು ಪರಮಹಂಸನ ಸ್ವಭಾವ ಕೂಡ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರ ಸ್ವಭಾವವೂ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೃತಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಿಶುವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಜ್ಞಾನಿ, ಪರಮಹಂಸನು ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ. ಅರ್ಜುನನ ವೈರಾಗ್ಯ ಸತ್ವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದಲ್ಲ, ಮೋಹ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದು. ಅವನಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಜುನನ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ ಅನೈತಿಕತೆ

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

“ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮತ್ತಾವುದಾದರೂ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ದುರ್ಬಲತೆಯೇ ಗುಲಾಮಗಿರಿಗೆ ದಾರಿ. ಹಲವಾರು ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಥೆಗಳಿಗೆ ದುರ್ಬಲತೆಯೇ ಕಾರಣ. ದುರ್ಬಲತೆಯೇ ಸಾವು.”²

ದೈಹಿಕ ದುರ್ಬಲತೆ ಅನೇಕ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರನಿಯಂತ್ರಣ, ಸೂಕ್ತ ವ್ಯಾಯಾಮ, ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನ ಸಚ್ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸದ್ಭಾವನೆಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತದೆ. ನರದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ, ದೇಹ ಎಷ್ಟೇ ಬಲಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಷ್ಟ, ಅವಮಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದೃಢತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾಡಿಮುಗಿಸುವ ಸ್ಥಿರತೆ ಅವನಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಬಂದರೂ, ಕಷ್ಟಗಳು ಎದುರಾದರೂ ಅರ್ಜುನನಂತೆ ಕುಸಿದು ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕಬ್ಬಿಣದಂತಹ ಮಾಂಸಖಂಡಗಳು, ಉಕ್ಕಿನಂತಹ ನರಗಳು

ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದುದು. ಮಾನಸಿಕ ದುರ್ಬಲತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜಾರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅವನು ಅನೇಕ ಆಸೆ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ತನ್ನ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ, ಮನಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ತನ್ನೊಳಗೇ ತಾನು ದಾಸನಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಗೆ ಅವನು ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಂತರಿಕ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೊರಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೊಡನೆ ಅವನು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಅನೈತಿಕತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೀವ್ರ ವೇದನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಅನೈತಿಕ ಜೀವನ ಅವನಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗುತ್ತದೆ, ಈಗ ಅವನ ಅಂತಃಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿದುರ ನೀತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ:

**ಪಾಪಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ನಾಶಯತಿ
ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ನಷ್ಟಪ್ರಜ್ಞಃ ಪಾಪಮೇವ
ನಿತ್ಯಮಾರಭತೇ ನರಃ ||
ಪುಣ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವರ್ಧಯತಿ
ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ದೃಢಪ್ರಜ್ಞಃ ಪುಣ್ಯಮೇವ ನಿತ್ಯಮಾರಭತೇ ನರಃ ||**

“ಪುನಃ ಪುನಃ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ನಷ್ಟವಾಗುವುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನು ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಪವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಣ್ಯವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೆ.”^೫

ಅಹಿಂಸೆಯ ದುರ್ಬಲತೆಯಲ್ಲ

ಅರ್ಜುನನು ತಾನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಹಿಂಸಾ ದುಃಸೋಭಾವ ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾದುದು ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ಬಲರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಾತನಾಡುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ. ದುರ್ಬಲರು ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲಾಗದೆ ತಾವು ಅಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವೆವೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಪೋಸಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಬಲತೆಯಿಂದ, ಹೊರಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲಾಗದೆ, ಒಳಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಅವರು ಮತ್ತಷ್ಟು ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಒಳಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಉಂಟಾಗದಷ್ಟು ಜಡಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದೂ ಆಂತರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದು ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸ ಬಲ್ಲವನೇ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳೋಣ:

“ಒಬ್ಬನು ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಆತ ದುರ್ಬಲ, ಜಡ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಾಗದು, ಮಾಡಲೊಲ್ಲನೆಂದಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಏಟನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆತನು ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಕೈಲಾಗದೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡದವನು ಪಾಪವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಅಪ್ರತೀಕಾರದ ಫಲ ಅವನಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶತ್ರುನು ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಅವನು ಪಾಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ... ತನ್ನನೆದುರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮಹಾ ಸೈನ್ಯವ್ಯೂಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಅಂಜುಬುರುಕನಾದನು. ಆತನ 'ಪ್ರೇಮ'ವು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೂ ತನ್ನಿಂದ ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿ ಗದ್ದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಪಟಿ ಎಂದು ಕರೆದುದು. “ನಿನ್ನ ಮಾತು ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಮಾತಿನಂತೆ, ನಿನ್ನ ಚರ್ಯೆಗಳಾದರೂ ನೀನು ಹೇಡಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎದ್ದುನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡು”^೬

ಅಹಿಂಸೆಯ ಆದರ್ಶ ಹೇಡಿಗಳಿಗಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖ್ಯಾತ ಅಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಕೂಡ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆ ಬರುತ್ತದೆ. “ಕೆಲವು ಪೋಲಿಸರು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರು, ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಂಗಸರೊಡನೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸಿದರು. ಯಾರೂ ಅವರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಜನರ ಗುಂಪೊಂದನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು: “ಗಾಂಧೀಜಿ ನಮಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ವಿರೋಧಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆವು.” ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳಿದರು: “ಅವರ ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋದಿರಾ! ಅಹಿಂಸೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಹೇಡಿಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಾ! ಅದು ಅಹಿಂಸೆಯೇ? ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ್ದು ಧೈರ್ಯವಂತನ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು, ಹೇಡಿಗಳ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನಲ್ಲ.”^೭

ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಅರ್ಜುನನು ಕಾರ್ಪಣ್ಯದೋಷದಿಂದ ಹತನಾಗಿದ್ದ. ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೆಂದರೆ ದೈನ್ಯಭಾವ, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳು ಮನೋಭಾವ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆ. ಭಗವಂತನ

ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದೈನ್ಯಭಾವವೇ ಬೇರೆ. ಆದು ನಿಜವಾದ ರರಣಾಗತಿಯ ಭಾವ. ಭಗವಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ದೈನ್ಯಭಾವ ಆದು. ಆದರೆ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಂಟಾದ ದೈನ್ಯ ಭಾವವು ಹೇಡಿತನದ ಪರಿಣಾಮ. ಆತ್ಮವಿರಾಸದ ಕೊರತೆಯ ಪರಿಣಾಮ. ಇದು ಅವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ನಾನು ಹತಸ್ವಭಾವವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುರಿಗಳ ಮಂದೆ ಯಿಲ್ಲೆ ಬೆಳೆದ ಮಲಿಯು ಕುರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ದೈನ್ಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವಂತೆ ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ದೈವತ್ವವನ್ನೂ ಮರೆತು ದೀನರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ, ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ, ವಿವಿಧ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಗೆ ದಾಸರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಹೊರಗಿನ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೂ ದಾಸರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂಬುದರ ಅರಿವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ನಾವು ಸಂಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ "ಕುತಸ್ತ್ವಾ ಕಶ್ಚಲಮಿದಂ..." ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲಕ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಈ ಸಂಮೋಹನ ನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ, ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೋಷದ ಅರಿವು ಪ್ರಗತಿಪಥದ ಮೊದಲ

ಹೆಜ್ಜೆ. ನಮ್ಮ ದೋಷವನ್ನು ಅರಿತು, ಅದನ್ನು ವೈಭವೀ ಕರಿಸುವುದೋ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದೋ ಮಾಡದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಸಹ್ಯ ವನ್ನೂ ಪಡದೆ, ಕೀಳರಿಮೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ, ಘನತೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಪ್ರಗತಿಯ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ದೋಷಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಸಾರಬೇಕೆಂದೇನಲ್ಲ, ಆದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸ್ವತಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹತಸ್ವಭಾವದವನಾದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ಅರಿತು, ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾದಾಗ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವ ವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅವನ ನೈಜ ಸ್ವಭಾವದ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು: ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದ ಆತ್ಮವಿಚಾರ)

ಆಕರಗಳು:

- ೧ ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ೨:೨೩
- ೨ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವಚನವೇದ, ಪೂರ್ವಾರ್ಧ: ೪-೬
- ೩ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ೭:೮೬
- ೪ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವನಿರ್ಮಾಣ, ಪು.೬೦
- ೫ ಮಹಾಭಾರತ, ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, ಪ್ರಜಾಗರ ಪರ್ವ, ಅಧ್ಯಾಯ ೩೫, ಶ್ಲೋಕಗಳು ೬೧-೬೨
- ೬ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ೧: ೩೯-೪೦
- ೭ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ವಿಶ್ವಸಂದೇಶದ ಭಾಗ, ೧, ಪು. ೯೭-೯೮

“ಏಕೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ?”

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಗಿರೀಶಚಂದ್ರ ಫೋಷ್ ಅವರು ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು:

ನನಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ರಾಖಾಲ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರು) ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪುತ್ರನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು; ಆದರೆ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಆಸ್ತಮಾ ಮತ್ತಿತರ ಕಾಹಿಲೆಗಳಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನನ್ನ ಶರೀರ ತುಂಬ ದುರ್ಬಲವಾಯಿತು; ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಈ ಶುಷ್ಕ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕಳೆಯಲು ನಾನು ಗೀತೆಯನ್ನೂ, ದೇವಿಸಪ್ತಶತಿಯನ್ನೂ ನನಗೆ ಓದಿ ಹೇಳಲು ಪಂಡಿತರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೂ ನನಗೆ ಮನಶ್ಶಾಂತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ಕೆಲವರು ಗುರುಭಾಯಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ; ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ರಾಖಾಲ್ ಬಂದು

ನನ್ನನ್ನು 'ಹೇಗಿದ್ದೀರಿ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲು, ನಾನು 'ಸೋದರ, ನನ್ನದು ನರಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೇಳಬಲ್ಲಿಯಾ' ಎಂದೆ. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಖಾಲ್ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದ. "ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಏಕೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ? ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಮತ್ತೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರುವಂತೆ, ಮನಸ್ಸೂ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಗ್ರರಾಗಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಈಗಿನ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೀವು ಇನ್ನೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉನ್ನತಿಗೆ ಏರಬೇಕಾದದ್ದೇ ಕಾರಣ; ಕೆಳಗಿಳಿದಿರುವ ಅಲೆಯು ಮತ್ತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಲು ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ರಾಖಾಲ್ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಂಶಯ, ಶುಷ್ಕತನ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ, ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡವು.

(ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಜಯಂತಿ, ಫೆಬ್ರವರಿ ೪)